

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Vuoden 2016 vakuutusmaksu

1.1. Vuoden 2016 vakuutusmaksun rakenne

Vuoden 2016 maksutasoa määrättäessä on käytetty seuraavia taloudellisia oletuksia:

	2015	2016
inflaatio %	-0,2	1,0
ansiotasoindeksin muutos %	1,1	1,1
työttömyysaste %	9,7	9,7
TyEL-palkkasumman muutos %	0,3	1,6

Vuoden 2016 perustekorkona maksulaskelmissa on käytetty 4,50 prosenttia.

Esitetty maksutaso muodostuu komponenteittain seuraavaksi (% palkkasummasta):

	2015	2016
Vanhuuseläke	2,9	2,9
Työkyvyttömyyseläke	0,8	0,9
Tasausosa	19,9	20,2
Muut osat	0,9	0,9
Hyvitykset	-0,5	-0,5
Yhteensä	24,0	24,4
Tilapäinen alennus	-	-0,4
Perittävä maksu km.	24,0	24,0

Tilapäinen alennus on 0,4 % koko palkkasummasta ja siitä kohdistetaan 0,25 % suhteessa palkkoihin kaikille vakuutuksille ja lisäksi 0,25 %-yksikköä tariffin piirissä olevalle palkkasummalle. Tilapäinen alennus ei koske tilapäisiä työnantajia.

Työntekijän maksuosuus määräytyisi seuraavasti (% palkkasummasta):

	2015	2016
Alle 53-v työntekijän osuus	5,70	5,70
Yli 53-v. työntekijän osuus	7,20	7,20
Työnantajan osuus keskimäärin	18,00	18,00

Vuoden 2015 työntekijän maksuosuuteen sisältyi -0,05 prosenttiyksikön suuruinen korjaus asiakashyvitysten arviiovirheen vuoksi. Vuonna 2016 työntekijän maksuun sisältyisi -0,25 prosenttiyksikön suuruinen osuus vuoden 2016 tilapäisestä alennuksesta. Näin ollen työntekijämaksut pysyisivät ennallaan.

YEL-maksu olisi alle 53-vuotiaiden osalta 23,60 % (2015: 23,70 %) ja vähintään 53-vuotiaiden osalta 25,10 % (25,20 %).

YEL-maksu ja työntekijän maksuosuus on määrätty TyEL:n keskimääräisen maksun perusteella. Tähän maksuun sisältyvän yli 53-vuotiaiden korotetun maksuosuuden keskimääräinen vaikutus, vuonna 2016 noin 0,3 % palkoista, poistetaan alle 54-vuotiaiden yrittäjien YEL-maksua määrättäessä. Myös tilapäinen alennus huomioidaan kuten työntekijöiden maksussa. Vuonna 2016 TyEL:n keskimääräinen maksu ilman vanhempien työntekijöiden korotetun maksuosuuden vaikutusta ja tilapäistä alennusta on siis 23,60 % palkkasummasta. Yli 53-vuotiaiden YEL-maksu on nuorempien maksu korotettuna työntekijöiden maksuprosenttien erolla.

Työntekijän eläkemaksu ja YEL-maksu eivät sisälly laskuperusteisiin, vaan niistä STM antaa erikseen asetuksen.

1.2. Maksun osat

Vanhuuseläkeosa olisi vuonna 2016 edelleen keskimäärin 2,9 %. Vakuutettujen ikärakenteen ei siis oleteta muuttuvan oleellisesti.

Maksun työkyvyttömyysosa pyritään asettamaan siten, että sen arvioidaan riittävän kattamaan puolet kahtena seuraavana vuonna työkyvyttömäksi tulevien eläkemenosta. Eläkeudistus nostaa työkyvyttömyysmenoja vuodesta 2017 alkaen asteittain, joten myös työkyvyttömyysmaksun arvioidaan vähitellen nousevan.

Työkyvyttömyyseläkeliikkeen tuloksen odotetaan olevan kuluvalta vuodelta lähellä nollaa, kuten maksutasoa määrättäessä oletettiin. Työkyvyttömyyseläkemaksun tasoksi vuodelle 2016 asetettaisiin 0,9 prosenttia, jonkin verran oletettua eläkemenotasoa alemmalle tasolle. Työkyvyttömyyseläkeliikkeen tuloksen odotetaan vuonna 2016 olevan lähellä nollaa ennen tilapäisen alennuksen huomiointia, mikä huomioiden tulos jäänee tappiolle noin 0,4 % palkoista.

Työkyvyttömyyseläkemaksuun sisältyvän työkyvyttömyysriskin hallintaosan taso suhteessa palkkasummaan esitetään säilytettäväksi samana kuin vuonna 2015, joten työkyvyttömyysriskin hallintaosan kerrointa alennetaan työkyvyttömyystariffin nousua vastaavasti.

Maksun muut osat sisältävät hoitokustannus-, maksutappio- sekä lakisäästeisten maksujen osan.

Maksutappioliike on ollut yhdeksän viimeistä vuotta tappiollista. Tappio on katettu tasoitusmäärällä. Maksutappio-osan kertoimet esitetään pidettävän ennallaan. Maksutappio-osan keskiarvo on tällöin noin 0,08 % (0,08 %) palkoista. Tilapäisten työnantajien maksun maksutappio-osan arvoksi muodostuu 0,18 % (0,18 %). Maksutappioliikkeen odotetaan edelleen pysyvän tappiollisena.

Hoitokustannusosasta ja työkyvyttömyysratkaisujen kustannuksista on tehty erillinen selvitys viimeksi vuonna 2006. Hoitokustannusosa asetetaan si-

ten, että hoitokustannustuoton odotetaan kehittyvän inflaation, ei palkkasumman, tahdissa. Vuoden 2016 hoitokustannusosan vakiosummaa on pienennetty noin 0,7 % ja hoitokustannusosan kertoimia on vastaavasti pienennetty 1,3 %. Näin menetellen hoitokustannusosan arvioidaan kehittyvän tasapainoisesti vakio-osan ja palkkasumman vaikutusalueilla. Työkyvyttömyyseläkkeiden ja kuntoutusetuuksien ratkaisukuluihin liittyvää vakiota korotetaan palkkakertoimella. Keskimäärin hoitokustannusosan arvioidaan olevan noin 0,72 % (0,73 %) palkoista. Maksun hoitokustannusosaa koskeva kohta 4.1.5 haetaan voimaan edelleen määrääjäksi vuoden 2016 loppuun asti.

Lakisääteisten maksujen osa sisältää Eläketurvakeskuksen kustannukset, oikeushallintomaksun sekä finanssivalvontamaksun. Yhteensä nämä erät ovat noin 0,060 % (0,064 %) palkoista. Suurin erä on Eläketurvakeskuksen kustannukset arviolta 0,048 % palkkasummasta, finanssivalvontamaksu on noin 0,0048 % ja oikeushallintomaksu noin 0,0067 %.

Arvio vuonna 2016 maksettavista asiakashyvityksistä perustuu yhtiöiden vakavaraisuustilanteeseen hetkellä 30.9.2015 sekä arvioon vuoden 2015 hoitokustannusylijäämästä. Keskimääräisen hyvitystason arvioidaan olevan 0,5 % palkkasummasta. Hyvitysten jakamiseen liittyvät kohdat 5.2.2.4, 5.2.2.5 ja liitteen kohta 2.4 haetaan voimaan edelleen määrääjäksi vuoden 2016 loppuun asti.

1.3. Maksun tasausosa

Iästä riippumattomaksi perusmaksuksi tulee 25,1 % (24,7 %), jolloin maksun tasausosa nousee 20,2 %:iin palkoista. TyEL-MEL-tasausvastuun arvioidaan tällöin kehittyvän seuraavasti.

	2014	2015	2016
Tasausvastuu mrd. € per 31.12.v,	9,0	9,3	10,6
% seuraavan vuoden tasauseläkemenosta	80	81	88
% vuoden v palkkasummasta	17,0	17,6	19,7
josta vähimmäismäärän ylittävä osa, mrd. €	5,6	5,9	7,0
% palkkasummasta	10,7	11,1	13,0

Tulevan kuolevuusperustetäydennyksen johdosta esitetään, että vuoden 2016 vanhuuseläkerahastojen täydennys (ns. iv-korotukset) tehdään vasta vuonna 2017. Tasausvastuun huomattava kasvu vuonna 2016 johtuu pääosin tästä. Täydennyksen määrä olisi tämän hetkisen arvion mukaan noin 1 mrd. € vuoden 2016 lopussa. Taulukossa mainittu tasausvastuun vähimmäismäärä on 30 % seuraavan vuoden tasauseläkemenosta.

1.4. Maksun tilapäinen alennus

Työmarkkinajärjestöjen eläkesopimuksessa 26.9.2014 todetaan: ”TyEL-maksu on 24,4 prosenttia TyEL-palkoista vuonna 2016. Vuoden 2016 perittävä TyEL-maksu on kuitenkin 24,0 prosenttia TyEL-palkoista, kun maksua oikaistaan tasoitusmäärän tason mitoittamiseksi tilapäisesti maksualennuksella, jonka suuruus on 0,4 prosenttia TyEL-palkoista. Mak-

sunalennus kohdistetaan työntekijöille ja pienille työnantajille 50/50-säännön mukaisesti, mutta kuitenkin siten, ettei suurten työnantajien maksurasitus nouse.”

Vakuutusmaksun tilapäisestä alennuksesta kohdistetaan 0,25 % suhteessa palkkoihin kaikille vakuutuksille ja lisäksi 0,25 prosenttiyksikköä tariffin piirissä olevalle palkkasummalle. Työntekijöiden maksun alennus on 0,25 prosenttiyksikköä työnantajan koosta riippumatta. Vaikutus työnantajan maksuosuuteen on 0,25 % palkoista pienten työnantajien osalta ja 0 % palkoista täysin omavastuisten työnantajien osalta. Keskimäärin maksun tilapäinen alennus on 0,4 % palkoista eli kaikkiaan noin 210 milj. €

Vakuutusmaksun alennus kohdistetaan työeläkeyhtiöiden tasoitusmäärän työkyvyttömyysosaan. Tasoitusmäärien oletetaan olevan 31.12.2016 noin 2,9 mrd. € Tämä on noin 5,6 % yhtiöiden vakuuttamasta palkkasummasta.

1.5. Vakuutusmaksut

Tilapäisten työnantajien maksu olisi 25,1 % palkasta (24,7 % vuonna 2015).

Sopimustyönantajista tariffimaksun piirissä olevien maksu ilman asiakashyvitysten vaikutusta olisi 25,1 % (24,7 %) palkasta. Sopimustyönantajat saavat maksuun vakuutuksesta ja työeläkeyhtiöstä riippuvan asiakashyvityksen, jonka arvioidaan olevan keskimäärin 0,5 %.

Niiden sopimustyönantajien osalta, jotka kuuluvat maksuluokkien piiriin, maksuun tulee alennusta maksutappio-osaan sekä suurimmille vakuutuksille myös hoitokustannusosaan. Näiden vaikutus on yhteensä keskimäärin noin 0,30 % (0,30 %) kyseisten vakuutusten palkkasummasta. Mikäli työnantaja on maksuluokassa 4, sen työkyvyttömyysmaksu on sama kuin pienillä työnantajilla. Muissa maksuluokissa olevilla vakuutuksilla maksuluokka ja vakuutettujen ikä vaikuttavat maksuun.

2. Muut muutokset

Lisäksi perusteessa ja perusteen liitteessä on haettu vuodeksi kerrallaan vahvistettavat asiakashyvitysten osittamista vakuutuksille koskevat säännökset. Sisällöltään ne vastaavat aiempien vuosien säännöksiä.

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Täydennyskerroin, perustekorko ja vakuutusmaksukorko 1.1.2016 alkaen

Eläkevastuiden täydennyskerroimen arvoksi haetaan 1.1.2016 lukien 1,16 % ja perustekoron arvoksi 1.1.2016 lukien 4,50 %. Perustelut ovat liitteenä erillisessä Eläketurvakeskuksen muistiossa.

Lisäksi vakuutusmaksukoron arvoksi haetaan 1.1.2016 lukien 2,00 %. Vakuutusmaksukoron arvoksi haetaan aiemmin esitetyn periaatteen mukaisesti Garantiassa noteeratun TyEL:n 12 kuukauden viitekoron hetken 15.11. mukainen arvo, mutta kuitenkin vähintään 2 prosenttia. Jos mainittu päivä osuu viikonlopuille, arvona sovelletaan lähinnä edeltävän pankkipäivän mukaista arvoa. Viitekoron arvo perjantaina 13.11.2015 oli 0,05 %.

2. Muut muutokset

TyEL-viitekorko on saanut negatiivisia arvoja eräillä laina-ajoilla. Negatiiviset viitekoron arvot eivät ole tarkoituksenmukaisia, joten perusteisiin ehdotetaan liittäväksi, että TyEL-viitekoron arvo on aina vähintään nolla.

Lisäksi perusteiden liitteessä on esitetty vuosittain vahvistettavat vanhuuseläkevastuiden korotuskertoimet vuodelle 2015 ja osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tasaava kerroin vuodelle 2014.

Liitteet:

Eläketurvakeskuksen muistio täydennyskerroimesta ja perustekorosta 1.1.2016 alkaen

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

Muutoksia haetaan olettaen, että eläkelakien muutokset (HE 16/2015) tulevat voimaan. Jos muutokset eivät tule voimaan, perutaan hakemus.

1. Kuolevuusperusteen muutos sekä siihen liittyvät poikkeussäännökset

Kuolevuusperustetta on viimeksi tarkistettu 31.12.2001. TELA:n laskuperusteasiain neuvottelukunta on teettänyt kuolevuusperustejaoksella selvityksen kuolevuusperusteen riittävydestä ja sen muutostarpeista, ja esittänyt muutosta TyEL:ssä sovellettavaan kuolevuusmalliin. Tämän johdosta työeläkeyhtiöt ovat tehneet perustehakemuksen yleisperusteiden muuttamiseksi sekä esittävät tässä tarvittavat muutokset TyEL:n mukaisen vakuutuksen erityisperusteisiin.

TyEL:n mukaisen eläkevakuutuksen yleisten laskuperusteiden kuolevuusmalli muutetaan kaksiosaiseksi ja parametrit määrätään sukupuolikohtaisesti. Tämän johdosta erityisperusteissa ei tarvita enää sukupuolikohtaisuutta, vaan miehille ja naisille voidaan käyttää samoja kohorttikohtaisia ikäsiirtoja. Erityisperusteiden ikäsiirroilla määritetään kuolevuuden aleneminen kymmenvuotiskohorttien välillä. Esitetystä mallissa kuolevuus alenee keskimäärin 1,7 vuodella kymmenvuotiskohorttia kohden, kun aiemmin kohorttien välinen alenema on ollut 1 vuosi.

TyEL:n vanhuuseläkeliike on ollut tappiollista jo pidemmän aikaa. Esitetyn kuolevuusperustemuutoksen jälkeen vahinkosuhteen arvioidaan olevan aluksi alle 100 % ja nousevan 2020-luvulle tultaessa hieman yli 100 prosentin. Tämän jälkeen vahinkosuhteen arvioidaan paranevan ja vakiintuvan 100 prosentin tuntumaan.

Muutoksen johdosta vanhuuseläkevastuiden täydennystarve on noin 3 miljardia euroa. Täydennys kohdistuu erityisesti miesten ja nuorempien ikäluokkien vanhuuseläkevastuihin. Kuolevuuden alenemisen arvioidaan olleen ylimitoitettua naisilla vanhimmissa iässä, joten näiltä osin naisten vanhuuseläkevastuita pienennetään. Maksun vanhuuseläkeosaan muutos merkitsisi keskimäärin 0,2 prosenttiyksikön suuruista korotusta 2,9 %:sta noin 3,1 %:iin.

Perustemuutos toteutetaan 31.12.2016, joten tuolle ajankohdalle on laadittu poikkeussäännöt. Täydennys vanhuuseläkevastuihin tehdään tasausvastuun kautta. Vuoden 2016 tasausvastuusta vähennetään määrä, jolla vastaisia ja alkaneita vanhuuseläkevastuita täydennetään kuolevuusperusteen muuttamisen vuoksi, ja tasausvastuuseen tuloutetaan osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun ylärajan ylite sekä tasoitusmäärästä perustetäydennykseen käytettävä määrä. Tämä jälkimmäisenä mainittu määrä vähennetään vastaavasti tasoitusmäärän työkyvyttömyyseläkeliikeen suureesta T(2). Vastaavat muutokset huomioidaan myös tilinpäätöksessä käytettävissä kaavoissa.

Muutoksen teknisen toteutuksen yksinkertaistamiseksi vanhuuseläkevastuiden täydentämistä sijoitustuotoista, eli ns. iv-korotuksia ei tehdä vuoden 2016 lopussa, vaan ne huomioidaan vuoden 2017 korotuskertoimia laskettaessa.

2. Tasausvastuu

Tasausvastuu on laskettu tähän asti vakuutuskohtaisesti. Vuodesta 2007 alkaen tasausvastuuseen on kuulunut myös eläkelaitoskohtainen osa, jolla tasataan osa-

ketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu suhteessa samankokoiseksi laitosten välillä.

Tasausvastuun laskentaa ehdotetaan yksinkertaistettavaksi luopumalla vakuutuskohtaisesta laskennasta ja muuttamalla laskenta siten kokonaan eläkelaitoskohtaiseksi. Tasausvastuu on puskuri yhteisesti kustannettavia, rahastoimattomia eläkemenoja varten, joten sen voidaan katsoa olevan luonteeltaan enemmän eläkelaitoskohtainen kuin vakuutuskohtainen vastuun osa. Muutoksen jälkeen tasausvastuu tulee vastuunsiirtolanteissa osittaa siirtyvälle vakuutuskannalle Eläketurvakeskuksen vastuunsiirto-ohjeissa olevaa laskentamenettelyä käyttäen. Muutos vaikuttaa teknisesti myös osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun järjestelmätasolla tasatun arvon laskentakaavaan.

3. Muut muutokset

Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun ylärajaa ehdotetaan muutettavan TyEL:n muutosta koskevan hallituksen esityksen HE16/2015 mukaisesti. Ylärajan alentamisesta mahdollisesti vapautuvia varoja käytetään edellä kuvatun mukaisesti kuolevuusmuutoksen rahoittamiseen.

Lisäksi perusteiden liitteessä on esitetty vuosittain vahvistettavat vastuuvélkaa ja takaisinlainausta koskevat kertoimet vuodelle 2016.